

Krogen Gröna Lund

Gröna Lunds tivoli på Djurgården är under somrarna ett av Stockholms mest välbesökta turistmål. Insprängda bland alla hisnande och adrenalin-alkstrande attraktioner ligger några rödstrukna 1700-talshus. Det kanske inte är så många av dagens besökare som känner till att nöjesfältet vuxit fram i trädgården till den gamla 1700-talskrogen Gröna Lund. Dessutom att krogen faktiskt ligger kvar där - mitt bland slänggungor och karuseller.

På krogen Gröna Lund brukade Bellman tömma ett glas. Här i huset, som uppfördes någon gång på 1730-talet, tilldrar sig handlingen i några av Fredmans epistlar. Fader Movitz var en av Gröna Lunds krögare, vilket framgår av epistlarna 12 och 13. I epistel 12 berättas om morgonen efter en våldsam backanal; fönstren är sönderslagna och gardinerna rivna ... « - Blås fader Berg, märk denna stora stuga du full av

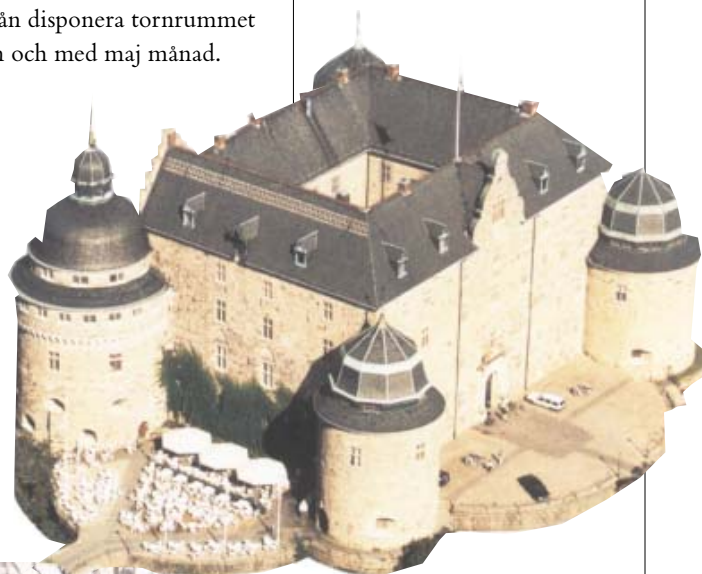
flickor minns, är nu så tom att knappt en enda fluga uti taket finns».

Under 1800-talet har byggnaden varit bostadshus, skola och en tid även polishus. I samband med att Gröna Lunds tivoli växte fram vid förra sekelskiftet fanns även ett nyvaknat Bellmansintresse. Huset, som vid den tiden var ganska nergånget, rustades upp och fick en renässans. Man hade till och med en liten krog där en tid. Sedan dess har det gått tillbaka i ett stilla förfall.

Statens fastighetsverk, som förvaltar huset, har under vintern inlett ett omfattande renoveringsarbete. Byggnaden har ett stort kulturhistoriskt värde, och reparationer kommer därför att utföras med minsta möjliga ingrepp och enbart med traditionella material och tekniker. Arkitekt för renoveringen är Andreas Heymowski och entreprenör är Ebbalund Byggnads AB.

Slottets nyfunna historia

I Örebro har man länge saknat en utställning om slottets byggnadshistoria. I samband med att Fastighetsverket under förra våren röjde bort flera kubikmeter grus och betong från det nordvästra tornet blottades murar som ger nya upplysningar om slottets byggnadshistoria. Redan till sommaren öppnas det nyröjda tornet för besökare som vill studera den nyfunna historien. Fastighetsverket kommer att låta turistbyrån disponera tornrummet från och med maj månad.

Örebro slott präglas i dag av den omfattande restaureringen vid förra sekelskiftet.

Krogen Gröna Lund på Djurgården.

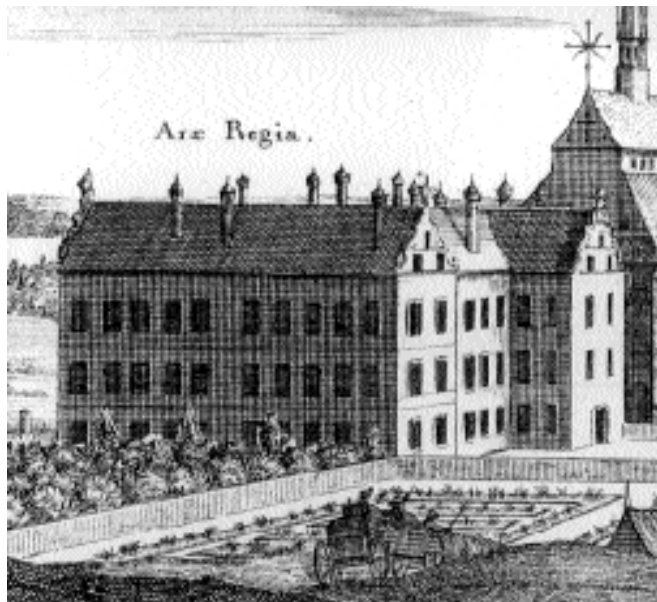

En arkitekt och hans verk

Svartsjö slott räknas som ett av de främsta exemplen på svensk rokokarkitektur. Under sommaren ordnar Statens fastighetsverk en utställning om slottets arkitekt Carl Hårleman i några av de nyrestaurerade rummen i slottets bottenvåning. Det är i år 300 år sedan Carl Hårleman föddes. Han räknas som den arkitekt som introducerade rokokon i Sverige och hans verk utgör än i dag grunden för det vi brukar kalla den svenska stilen.

Utställningen hålls öppen 16/6–27/8.

Även Nationalmuseum kommer att uppmärksamma Hårleman med en separat utställning under sommaren. I samband med de båda utställningarna produceras även en bok där Carl Hårlemans liv och verk belyses ur olika aspekter. Boken är ett samarbetsprojekt mellan Fastighetsverket, Nationalmuseum och Byggförlaget, och beräknas finnas i bokhandeln i slutet av maj.

Vår äldsta profana byggnad

Då Fastighetsverket 1995 beslutade att putsa om Linköpings slotts slitna fasader, som stått orörda sedan 1930-talet, gavs möjlighet att göra en noggrann undersökning av murarna.

Undersökningarna blev betydligt mer omfattande än någon kunnat föreställa sig och när resultatet nu är analyserat betyder det att hela byggnadshistorien har fått skrivas om.

Slottet som tidigare daterats till mitten av 1200-talet visade sig i stället i sina äldsta delar gå tillbaka till början av 1100-talet.

Dateringen har gjorts

Linköpings slott vid 1600-talets slut.

genom analyser av murbruket som är det enda material som måste vara färskt i varje byggnadsetapp. Allt annat byggnadsmaterial kan vara återanvänt.

De äldsta delarna, som kan ha uppförts av Linköpingsbiskopen Gisle, finns inbyggda i slottets västra länga och består av en mindre kalkstenskällare i nordväst och en 18 gånger 9 meter stor representationsbyggnad av kalksten rakt i väster.

Den nya dateringen gör att slottet nu i dessa delar kan räknas som Sveriges äldsta bevarade profana byggnad.

En renässanssträdgård i Skåne

Under de senaste åren har den gamla borgen på Tommarps kungsgård öster om Ängelholm renoverats utvändigt och gjorts tillgänglig. Nu har turen kommit till den igenvuxna parken som till vissa delar kommer att restaureras under de närmaste åren. En avbildning av borgen från 1680-talet visar hur huvudbyggnaden omgavs av en stor trädgård indelad i kvarter och sektioner. En arkeologisk undersökning har slagit fast de olika kvarternas läge och genom pollenundersökningar har man kunnat se vilka typer av växter som fanns i olika delar av trädgården. Man räknar med att kunna rekonstruera något av renässanssträdgårdens kvarter och även anlägga en skulpturträdgård i parken. Fastighetsverkets förvaltare Kent Linderholm som leder projektet, beräknar att det kommer att ta mellan fyra och fem år innan anläggningen står klar. Parken kommer att bli ett nytt turistmål och ett komplement till den galleriverksamhet som i dag finns på Tommarp.

Med Svartsjö slott utanför Stockholm introducerade Carl Hårleman rokokon i svensk arkitektur.

Parken vid Tommarps kungsgård står nu i tur att renoveras.